

Letno poročilo – 2019

NSP je bil – ob naraščajočem zavedanju pomena učinkovitih načinov plačevanja za gospodarstvo in družbo kot celoto – ustanovljen z namenom zagotoviti ustrezen dialog med različnimi deležniki na trgu plačilnih storitev.

Kazalo vsebine

Predgovor	1
1. Izhodišče za aktivnosti NSP v letu 2019	2
2. Izpostavljene aktivnosti NSP.....	3
2.1. Delovna skupina za določitev koncepta analize trga plačil v Sloveniji.....	4
2.2. Delovna skupina za obravnavo problematike neenakih konkurenčnih pogojev poslovanja slovenskih ponudnikov plačilnih storitev na evropskem trgu plačil.....	5
2.3. Elektronska identifikacija in storitve zaupanja	5
2.4. Finteh.....	6
3. Ostale aktivnosti NSP.....	6
3.1. Takojšnja plačila	6
Pogled naprej.....	8

Predgovor

Spoštovani!

Z veseljem vam predstavljam letno poročilo Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju NSP) za leto 2019. Za nami je še eno leto, v katerem smo uresničili prav vse naloge, ki smo si jih v okviru NSP zadali. Pri tem so imeli poleg Banke Slovenije, ki NSP predseduje, ključno vlogo člani NSP. Ti so aktivno sodelovali tako na sejah NSP bodisi s predstavitvami različnih tematik bodisi s konstruktivnimi razpravami, kot s prispevki v E-novicah NSP. Sodelovanje in konstruktiven dialog sta obrodila konkretne rezultate dela. Letno poročilo, ki je pred vami, je priložnost za predstavitev dela in aktivnosti NSP ter vsebin, s katerimi se ta ukvarja.

V letu 2019 je NSP ustanovil dve delovni skupini. Rezultati dela prve so bili predlogi za spremembo zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, rezultati druge pa oblikovan koncept analize trga plačil v Sloveniji. Analiza – če se bodo člani NSP tudi odločili za njeno izvedbo - bo omogočila vpogled v plačilne navade uporabnikov in motive za delovanje ostalih ključnih deležnikov na trgu plačil. NSP si prizadeva za izvedbo analize, saj bodo njeni izsledki omogočili razvoj trga plačilnih storitev v skladu s pričakovanji različnih deležnikov, tudi najranljivejših skupin uporabnikov, zato je bil večji del aktivnosti NSP v letu 2019 usmerjen v pripravo izhodišč za izvedbo analize. Na sejah pa smo se posvečali tudi vsebinam finteha in spremljanju napredka na področju razvoja takojšnjih plačil.

NSP, kot stičišče ključnih predstavnikov trga plačilnih storitev, spremlja novosti na trgu plačil, kot predsedujoči pa si prizadevam spodbujati uravnotežen dialog med deležniki. Vse to z namenom prispevati k razvoju povezanega, učinkovitega, varnega, zaupanja vrednega in za inovacije odprtega trga plačilnih storitev.

Vabljeni k branju!

*mag. Simon Anko
Predsednik Nacionalnega sveta za plačila*

1. Izhodišče za aktivnosti NSP v letu 2019

V letu 2019 je bil večji del aktivnosti Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju NSP) neposredno povezan z izvajanjem Načrta aktivnosti NSP 2019 – 2020 (v nadaljevanju načrt aktivnosti), ki določa prednostne naloge za ključna področja dela na podlagi *Vizije NSP za razvoj trga plačil v Sloveniji*. Pri tem si NSP kot strateška in posvetovalna platforma v skladu z namenom, s katerim je bil ustanovljen, prizadeva za uresničevanje skupnih ciljev, tj. podpreti uravnotežen in trajnosten razvoj trga varnih in učinkovitih plačilnih storitev v Sloveniji.

Aktivnosti, ki smo si jih v okviru NSP zadali za leto 2019, smo uresničili.

Posvetili smo se področjem **varnosti** pri plačevanju, **dostopnosti** do plačilnih storitev, **harmonizacije** trga plačilnih storitev in **komunikacije** z uporabniki plačilnih storitev o novostih, povezanih s plačevanjem. Z namenom spodbujanja uporabe novih in učinkovitih načinov plačevanja v skladu s pričakovanji uporabnikov je cilj nasloviti izzive iz naslova zagotavljanja pozitivne in enotne uporabniške izkušnje ter nezadostne informiranosti uporabnikov na področju plačevanja, vključno s problematiko nedostopnosti plačilnih storitev za ranljivejše segmente uporabnikov. Konkretno aktivnosti s teh področij, v povezavi z izvedbo analize trga plačil v Sloveniji (v nadaljevanju analiza), se v skladu z načrtom aktivnosti izvajajo v letu 2020, v letu 2019 pa je NSP zastavil izhodišča za nadaljnje delo.

Prav tako smo na področju **harmonizacije** identificirali problematiko neenotne uporabniške izkušnje pri uporabi storitev elektronske identifikacije in storitev zaupanja za dostop do javnih in zasebnih storitev (npr. spletno plačevanje), saj uporabnik za dostop (lahko) potrebuje različna sredstva elektronske identifikacije in storitve zaupanja za zagotovitev t. i. e-identitete. Pogoj za delovanje NSP v smeri enotnega trga plačil v Sloveniji pa je med drugim tudi zadostna seznanjenost njegovih članov s tematikami, povezanimi z elektronsko identifikacijo in storitvami zaupanja, ter aktivnostmi, ki v tej zvezi potekajo na nacionalni ravni. Skladno s tem smo v letu 2019 vzpostavili sodelovanje z Ministrstvom za javno upravo (v nadaljevanju MJU), ki ima na nacionalni ravni pod okriljem izvajanje aktivnosti na področju varnega prepoznavanja elektronske identitete uporabnikov in elektronskega podpisovanja.

*Osnova za delovanje
NSP v letu 2019 je bil
načrt aktivnosti*

*Realizirane so bile vse
naloge, ki si jih je NSP
zadal v letu 2019*

*Identificirana
problematika neenotne
uporabniške izkušnje pri
uporabi storitev
elektronske identifikacije
in storitev zaupanja*

Na področju **pravočasnosti** glede odzivnosti posameznih deležnikov na regulativne in zakonodajne predloge so se člani NSP v okviru načrta aktivnosti zavezali, da bodo deležnike trga plačil, ki jih v NSP zastopajo, spodbujali k odzivom na posamezne regulativne in zakonodajne predloge. Na osnovi tega je bil NSP v letu 2019 aktiven v povezavi s spremembami zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Izboljšanje seznanjenosti članov NSP z vsebinami, povezanimi s tehnološko pogojenimi inovacijami (v nadaljevanju finte), ki vplivajo na **učinkovitost** delovanja NSP v smeri razvoja, za inovacije odprtega trga plačil, je razlog, da smo na seje NSP uvedli redno obveščanje o novostih na področju finte. Cilj je zagotoviti informiranost članov in osnovo za opredelitev nadaljnjih aktivnosti NSP.

Na področju **sodelovanja** med deležniki NSP so bile z namenom izboljšanja medsebojnega poznavanja v načrt aktivnosti uvrščene tudi aktivnosti za zagotovitev boljšega poznavanja vlog posameznih članov, njihovih interesov za sodelovanje v NSP in ključnih izzivov na področju plačevanja. Na osnovi tega je bil v aprilu 2019 izveden "spoznavni dan".

S ciljem izboljšanja **komunikacije** z uporabniki glede novosti na trgu plačil in glede na dejstvo, da teme, ki jih obravnava NSP, ne dosega v zadostni meri širše javnosti, je bila v okviru NSP podana pobuda, da se prek združenj in drugih organizacij, zastopanih v NSP, vzpostavi spletna povezava do spletnih vsebin NSP pri Banki Slovenije, s ciljem promocije NSP in širjenja informacij na področju plačevanja in s tem doseganja čim širše javnosti. Nekateri deležniki, zastopani v NSP, so povezavo do spletnih vsebin NSP v 2019 tudi vzpostavili.

2. Izpostavljene aktivnosti NSP

V letu 2019 so bile izvedene štiri seje NSP, kar je največ od ustanovitve NSP v letu 2013 in kaže na čedalje pestrejšo dinamiko v aktivnostih NSP. Novembra 2019 so bile izdane tudi E-novice NSP, za katere so svoje prispevke na temo plačil, poleg Sekretariata NSP, prispevali tudi nekateri člani NSP.

Izboljšanje seznanjenosti članov NSP z vsebinami finte

Izveden "spoznavni dan"

Vzpostavljena povezava do spletnih vsebin NSP pri Banki Slovenije

Štiri seje NSP in ena številka E-novic

V letu 2019 se je sodelujočim v NSP kot nov deležnik pridružil Odbor za shemo Flik, ki v NSP nastopa kot pristojno telo za upravljanje s slovensko shemo za takojšnja plačila – Flik. NSP je namreč odprt za sodelovanje različnih subjektov, ki lahko prispevajo k uveljavitvi družbeno učinkovitih plačil.

Na podlagi preteklega dela smo v NSP ocenili, da je za obravnavo kompleksnejših tematik najučinkoviteje vzpostaviti delovno skupino. Zato sta bili v letu 2019 ustanovljeni dve delovni skupini, ki sta predstavljeni v nadaljevanju.

2.1. Delovna skupina za določitev koncepta analize trga plačil v Sloveniji

V skladu z načrtom aktivnosti predstavlja izvedba analize eno izmed prednostnih nalog ter osnovo za delovanje NSP v prihodnje. Analiza, če bo izvedena, o čemer bo NSP še razpravljal, bo s pregledom obstoječega stanja na trgu plačil in identifikacijo razlogov zanj omogočila vpogled v motive delovanja različnih deležnikov na trgu plačil.

Izsledki analize bodo deležnikom NSP omogočili sprejemanje informiranih, utemeljenih in med njimi usklajenih odločitev o nadaljnjih prednostnih nalogah NSP ter s tem razvoja trga plačil v skladu s pričakovanji različnih deležnikov, tudi najranjlivejših (npr. starejših, slepih in slabovidnih). Izsledki analize bodo lahko predstavljali tudi osnovo za morebitno preoblikovanje načina delovanja in prednostnih nalog ne le NSP, temveč tudi posameznih deležnikov v NSP pri njihovem samostojnem delovanju na trgu plačil ter ponudili informacijo pristojnim institucijam, ali so, glede na stanje na trgu plačil in pričakovanja deležnikov, potrebne prilagoditve zakonodaje.

Izvedba analize, glede na načrt aktivnosti, je sicer predvidena v letu 2020 (zaradi pandemije so aktivnosti sicer začasno zastale), aktivnosti v povezavi z njo pa so bile začete že v letu 2019 - opredelitev izhodišč za njeno izvedbo. V ta namen je NSP ustanovil delovno skupino za določitev namena, ciljev in vsebine analize, ki jo je vodila Banka Slovenije. Koncept, ki ga je delovna skupina oblikovala, je bil predstavljen na 14. seji NSP, potrjen pa na 15. seji. Potrjen in med člani usklajen koncept analize predstavlja izhodišče za nadaljnje razprave na ravni NSP tako glede same izvedbe analize kot tudi glede vidikov financiranja le-te.

Analiza predstavlja osnovo za delovanje NSP v prihodnje

Pregled obstoječega stanja na trgu plačil in identifikacija razlogov zanj

NSP si prizadeva za izvedbo analize

2.2. Delovna skupina za obravnavo problematike neenakih konkurenčnih pogojev poslovanja slovenskih ponudnikov plačilnih storitev na evropskem trgu plačil

NSP je delovno skupino za obravnavo problematike neenakih konkurenčnih pogojev poslovanja slovenskih ponudnikov plačilnih storitev na evropskem trgu plačil ustanovil kot odgovor na problematiko zakonskih vrzeli, zaradi katerih so lahko slovenski ponudniki plačilnih storitev v slabšem konkurenčnem položaju v primerjavi s ponudniki, ki poslujejo v državah članicah, kjer veljajo ohlapnejše zahteve.

Delovna skupina se je ukvarjala s problematiko neenakih konkurenčnih pogojev poslovanja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, sestala se je trikrat. Koordinator delovne skupine, ki je bil izbran med njenimi člani, je bil odgovoren za usklajevanje predlogov na ravni delovne skupine, medtem ko je logistično podporo delovni skupini nudil Sekretariat NSP.

Rezultat aktivnosti delovne skupine so bili pripravljene in na ravni NSP usklajeni predlogi za spremembo zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Banka Slovenije se do predlogov zakonskih sprememb ni posebej opredeljevala, vendar je z vidika vodenja NSP podprla aktivnosti delovne skupine. S tem namenom in v okviru svojih pristojnosti je Banka Slovenije, v vlogi predsedujoče NSP, na Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja naslovila predloge sprememb zakonske ureditve na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Ker se sprejeti Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 91/2020) z dne 26. 6. 2020 nanaša izključno na nujni prenos evropske direktive v nacionalni pravni red, predlogi NSP v tokratnem postopku niso bili upoštevani. Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja bo predloge NSP predvidoma obravnaval v okviru druge zakonske novele z namenom celovitejše prenove zakonske ureditve področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

2.3. Elektronska identifikacija in storitve zaupanja

NSP spodbuja rešitve s področja elektronske identifikacije in storitev zaupanja, saj je poznavanje omenjene tematike čedalje pomembnejše za vse člane NSP.

V letu 2019 je delovala delovna skupina za obravnavo problematike neenakih konkurenčnih pogojev poslovanja

Rezultat dela delovne skupine so bili predlogi za spremembo zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma

Digitalizacija prinaša dobrobit tako ponudnikom plačilnih storitev, kot tudi samim uporabnikom. K izkoriščenosti rešitev, povezanih z elektronsko identifikacijo in storitvam zaupanja, lahko veliko pripomore seznanitev članov NSP s problematiko, s katero se pri uporabi rešitev elektronske identifikacije in storitev zaupanja soočajo uporabniki, ko dostopajo do javnih in zasebnih storitev. V okviru 16. seje so predstavniki MJU članom NSP predstavili svoje aktivnosti v zvezi z Uredbo (EU) št. 910/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu in o razveljavitvi Direktive 1999/93/ES (Uredba eIDAS) in elektronsko identifikacijo.

NSP spodbuja obveščanje članov NSP o novostih na področju elektronske identifikacije in storitev zaupanja, saj ravno člani NSP, kot ključni predstavniki trga plačilnih storitev, lahko pripomorejo k širši uporabi digitalnih načinov poslovanja, med drugim tudi plačevanja.

2.4. Finteh

Pojav novih tehnologij in novih načinov plačevanja spreminja plačilne navade uporabnikov. S ciljem zagotoviti čim boljše seznanjenost deležnikov NSP o tematikah, povezanih s tehnološko pogojenimi inovacijami (finteh), in zagotoviti pravočasno odzivnost NSP glede sprememb na trgu plačil, si je Banka Slovenije v letu 2019 prizadevala NSP redno seznanjati z novostmi na tem področju.

Člani NSP so bili v okviru sej seznanjeni s tematiko stabilnih kovancev in z vzpostavitev stičišča Banke Slovenije za finteh inovacije, ki deležnikom NSP ter širši javnosti olajša pridobivanje informacij o alternativnih načinih plačevanja na enem mestu.

3. Ostale aktivnosti NSP

3.1. Takojšnja plačila

Takojšnja plačila postajajo dejstvo v večini držav EU in predstavljajo velik potencial kot alternativa uporabi gotovine v segmentu plačil med fizičnimi osebami (t. i. plačila P2P) ter obstoječim načinom plačevanja na prodajnih mestih (t. i. plačila P2M).

***Predstavljene aktivnosti
MJU v zvezi z Uredbo
eIDAS in elektronsko
identifikacijo***

***Obveščanje članov NSP
o vsebinah finteh***

Zaradi omenjenega potenciala, tudi v luči spreminjanja plačilnih navad uporabnikov, NSP redno spremlja napredek na tem področju. V letu 2019 je bil poudarek na spremljanju aktivnosti pri razvoju in uveljavitvi slovenske sheme za takojšnja plačila Flik, na osnovi katere bodo slovenske banke in hranilnice (v nadaljevanju banke) lahko uporabnikom nudile različne rešitve za plačevanje. Banke bodo lahko inovativne pri razvoju rešitev, pomembno z vidika uporabnikov pa je, da bodo rešitve za takojšnja plačila delovale po enotnih pravilih (v skladu s shemo Flik), s čimer bo (lahko, vendar ob dodatnih pogojih) zagotovljena enotna uporabniška izkušnja.

Člani NSP so se v okviru predstavitev na sejah seznanili s prizadevanji slovenskih bank, udeleženih pri razvoju sheme Flik, za razvoj enostavnih rešitev za takojšnja plačila, ki bodo zagotavljale pozitivno uporabniško izkušnjo. Člani so bili seznanjeni tudi s predvideno časovnico uveljavitve takojšnjih plačil v letu 2020.

V razpravah je bil poudarjen pomen sočasne ponudbe takojšnjih plačil s strani bank, saj mrežnih učinkov brez masovne uveljavitve novih rešitev ni mogoče doseči. Pogoji za zagotovitev enotne uporabniške izkušnje so vključitev vseh slovenskih bank v shemo Flik, sočasna uveljavitev takojšnjih plačil ter v kasnejši fazi uvedba enotnih standardov komunikacije med terminali POS in (mobilnimi) napravami za plačevanje pri trgovcih in zagotavljanje čezmejne interoperabilnosti rešitev za takojšnja plačila, kar bo omogočilo plačevanje in prejemanje plačil kjerkoli in kadarkoli (24/7/365).

NSP bo s teh vidikov še naprej spremljal način uveljavljanja rešitev za takojšnja plačila.

V letu 2019 poudarek na spremljanju aktivnosti pri razvoju in uveljavitvi sheme Flik

Ključen pomen sočasne ponudbe takojšnjih plačil s strani slovenskih bank

Pogled naprej

Pestremu dogajanju na trgu plačil v letu 2019 je sledila tudi dinamika dela v NSP. Člani NSP so aktivno sodelovali na sejah in v delovnih skupinah, kar dokazuje njihovo pripravljenost prispevati k trajnemu razvoju trga plačil v Sloveniji, kar je tudi temeljni cilj NSP.

Glede na zastavljene aktivnosti NSP za 2020 upamo, da bo v okviru NSP zagotovljena zadostna podpora izvedbi analize. V tem primeru bo v preostanku leta 2020 največ pozornosti posvečeno aktivnostim za njeno izvedbo. Glede na izsledke analize se bo namreč NSP posvetil nalogam, ki so opredeljene v Načrtu aktivnosti NSP 2019-2020, s čimer bodo naslovljena tudi ključna področja dela NSP – od varnosti pri plačevanju, spodbujanja uporabe učinkovitih načinov plačevanja, do izboljšanja uporabniške izkušnje pri plačevanju in dostopnosti do plačilnih storitev (predvsem za ranljive skupine uporabnikov).

To pa še zdaleč ni vse. Intenzivno dogajanje pričakujemo na področju takojšnjih plačil, kjer bomo deležnike spodbujali k čimprejšnjemu razvoju oziroma implementaciji rešitev za izvrševanje takojšnjih plačil ter sodelovali in nudili podporo pri komunikaciji in promociji takojšnjih plačil s ciljem njihove čimprejšnje uveljavitve ter množične uporabe. Glede na trende razvoja na trgu plačil v zadnjih letih, porast na tehnologiji temelječih inovacij na področju finančnih storitev - finteh, temu segmentu tudi v letu 2020 posvečamo pozornost. Spremljali bomo dogajanje tako na ravni Evrosistema kot tudi na nacionalni ravni ter te vsebine obravnavali v okviru NSP. Izzivov nam v letu 2020 zagotovo ne manjka.

Naj na koncu omenimo še eno področje, na katerem smo v letu 2020 priča nadaljnemu razmahu – odprto bančništvo. Bančna praksa, ki omogoča drugim ponudnikom plačilnih storitev dostop do potrošnikovih finančnih podatkov z uporabo programskih vmesnikov. Bodo ponudniki plačilnih storitev znali prepoznati (in izrabiti) priložnosti, ki jih prinaša odprto bančništvo? Bodo potrošniki sprejeli to storitev? Kako zagotoviti zadostno varnost in odlično uporabniško izkušnjo pri tej storitvi? Vprašanj, ki se zastavljajo v povezavi z odprtim bančništvom, je veliko, verjamemo, da bomo nekaj odgovorov dobili že v letu 2020.

Spremembam, ki se dogajajo v 2020, bodo podvrženi praktično vsi deležniki na trgu plačil. Banka Slovenije bo v vlogi spodbujevalca aktivnosti v okviru NSP še naprej povezovala ponudbeno in uporabniško stran. Za doseg skupnih ciljev sta namreč potrebna celovit pristop in usklajenost delovanja vseh članov, sodelujočih v NSP ter jasno začrtana vizija. V NSP se tudi v letu 2020 trudimo ohranjati tako dinamiko, kot smo ji bili priča v letu 2019. Ob tem pa NSP ostaja vez med Evrosistemom in slovenskim trgom plačil.

Seznam sodelujočih v NSP v letu 2019:

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

Banka Intesa Sanpaolo d. d.

Bankart d. o. o.

Finančna uprava Republike Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije

Javna agencija Republike Slovenija za varstvo konkurence

MasterCard Europe sprl

MBILLS d. o. o.

Mercury Processing Services International d. o. o.

Ministrstvo za finance

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

NLB d. d.

Odbor za shemo Flik

Slovensko zavarovalno združenje

Trgovinska zbornica Slovenije

Uprava Republike Slovenije za javna plačila

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja

Visa Europe

Združenje bank Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije